

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jiřího Vyvadila v právní věci stěžovatele **M. M.**, zastoupeného JUDr. Vlastou Dohnalovou, advokátkou se sídlem v Sokolově, Petra Bezruče 598, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 2. 2004, č. j. 24 Az 1775/2003 - 22,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Odměna advokátky JUDr. Vlasty Dohnalové **se určuje** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 2. 2004, č. j. 24 Az 1775/2003 - 22, byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 13. 7. 2003, č. j. OAM-3153/VL-11-17-TZ-2003, jímž byla žádost stěžovatele o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že z obsahu správního spisu zjistil, že stěžovatel cestoval z Ukrajiny přes Polsko, přičemž na hranicích mu byly kontrolovány doklady. Stěžovatel měl

reálnou možnost požádat o udělení azylu v Polsku, když přicestoval do České republiky autobusem a byl ve styku s orgány pasové a celní kontroly. Protože Polsko je bezpečnou třetí zemí ve smyslu § 2 zákona o azylu, měl stěžovatel již v této zemi požádat o azyl. Proto krajský soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti především namítal, že v průběhu azylového řízení se nemohl ve věci vyjádřit a vylíčit všechny rozhodné skutečnosti tak, jak by si sám představoval. V době, kdy podával žádost o azyl měl sice k dispozici překladatele, ale otázky, které mu byly kladeny, zcela nechápal, nechápal jejich souvislosti a vyjadřoval se pouze útržkovitě. V důsledku toho nebyly dostatečně objasněny skutkové okolnosti případu a krajský soud tak vycházel z neúplně zjištěného skutkového stavu. Dále stěžovatel uvedl, že měl zcela jednoznačně zájem na účasti při soudním jednání, kde chtěl všechny skutkové okolnosti za účasti tlumočníka vysvětlit a ozřejmit. Bylo-li postupováno v souladu s § 51 s. ř. s., tak stěžovatel vůbec nerozuměl tomu, co po něm soud vlastně žádá. Proto na výzvu soudu nereagoval a nevyjádřil nesouhlas s tím, aby bylo ve věci rozhodováno bez jednání. Ke skutkové stránce věci uvedl, že odjel do České republiky za známými a poté, kdy se zdržoval na území České republiky, mu známí poradili, že je možnost požádat o azyl, když se bojí vrátit na Ukrajinu. Před odjezdem do České republiky vůbec nevěděl to tom, že je možné o jakýsi azyl žádat. Navíc Polsko, se kterým má Ukrajina bezvízový styk, je pro něj rovněž nebezpečná země vzhledem k sousedství s Ukrajinou a jednoduché možnosti přístupu. Do České republiky jel pouze proto, aby se zde ukryl. Z uvedeného podle stěžovatele vyplývá, že neměl reálnou možnost žádat o udělení azylu v Polsku, když jednak vůbec o této možnosti nevěděl, a jednak v době, kdy se dověděl o možnosti žádat o azyl, se nacházel již v České republice. Územím Polska pouze projížděl a nebylo zjištěno, že by se na své cestě někde zastavoval či se jinak zdržoval, když jediný kontakt s úředníky Polska měl při hraniční kontrole. V době hraniční kontroly se stěžovatel snažil co nejrychleji opustit území Polska ve snaze vzdálit se území Ukrajiny v co možná nejkratším čase. Rozsudek krajského soudu tak trpí nezákonností spočívající v nesprávném posouzení právní otázky, která se týká principu třetí bezpečné země. Řízení před soudem je také postiženo vadou spočívající v tom, že stěžovatel neměl možnost účastnit se soudního jednání. Stěžovatel v žalobě poukazoval na to, že byl porušen zákon č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů a tímto měl na mysli, že při pohovoru kladené otázky zcela nechápal, nechápal jejich souvislosti a vyjadřoval se útržkovitě. V důsledku toho nebyly dostatečně objasněny skutkové okolnosti případu. Proto se domáhal zrušení napadeného rozsudku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Zákon o azylu vedle pozitivního vymezení předpokladů pro udělení azylu v § 12 stanoví také vylučující důvody, při jejichž naplnění nelze žadateli azyl udělit. Tyto důvody jsou taxativně stanoveny v § 15 a 16 zákona o azylu. Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě nelze tento stát za takovou zemi považovat. Podle ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona se takovou zemí rozumí stát jiný

než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Stát není bezpečnou třetí zemí, pokud cizinec jeho územím pouze projížděl.

K námitce stěžovatele, že územím Polska pouze projížděl, Nejvyšší správní soud uvádí, že pojem „projíždí“ příslušnou zemí je nutno interpretovat restriktivně, a to z důvodu podstaty a smyslu celého azylového řízení, do značné míry založeného na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod) má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Takovou zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona o azylu. Právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemi původu, ale nikoliv právem vybrat si zemi, ve které bude žadatel o azyl chtít toto své právo uplatnit. Rozhodujícím kritériem pro posuzování toho, zda cizinec bezpečnou třetí zemí pouze projížděl, je skutečnost, zda v této zemi měl reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv. Tento názor je konformní i se zahraniční judikaturou a doktrínou (podrobný přehled viz např. R. Göbel - Zimmermann, Asyl - und Flüchtlingsrecht, C. H. Beck, 1999, s. 90 a násl.).

V daném případě cestoval stěžovatel do České republiky autobusem přes Polsko, během cesty byly přestávky, při hraniční kontrole na ukrajinsko-polských hranicích cestující vystoupili z autobusu a celníci kontrolovali zavazadla a dokumenty, zatímco na polsko-českém hraničním přechodu celníci kontrolovali jen doklady. Přišel tedy do styku s polskými orgány, a jak sám vypověděl, nic mu nebránilo, aby požádal o azyl již v této zemi, ale v Polsku se mu nelíbí, je to blíže Ukrajině a vízum měl vyřízené do České republiky, která byla jeho cílem. Stěžovatel tedy měl reálnou možnost požádat o udělení azylu již v Polsku, tzn. v bezpečné třetí zemi ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o azylu. Tento zjištěný skutkový stav ani stěžovatel nezpochybnil, a proto nelze dovodit, že ve správním řízení bylo dokazování provedeno nedostatečným způsobem. Stěžovatel také namítal, že rozsudek krajského soudu trpí nezákonností spočívající v nesprávném posouzení právní otázky, která se týká principu třetí bezpečné země, ale protože toto své tvrzení nijak nekonkretizoval, v čem nezákonnost spatřuje, nemohl Nejvyšší správní soud v tomto rozsahu napadený rozsudek přezkoumat.

Stěžovateli bylo krajským soudem zasláno vyjádření ministerstva k jeho žádosti a výzva ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. a stěžovatel nijak nereagoval. Proto jeho tvrzení, že se chtěl zúčastnit ústního jednání a že na výzvu soudu nereagoval a nevyjádřil nesouhlas, protože jí nerozuměl považuje Nejvyšší správní soud za účelové. Stěžovateli nic nebránilo, pokud by skutečně výzvě nerozuměl, aby toto sdělil krajskému soudu ve svém mateřském jazyce, což neučinil.

Pokud stěžovatel namítal, že v žalobě poukazoval na to, že byl porušen zákon č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů a tímto měl na mysli, že při pohovoru kladené otázky zcela nechápal, nechápal jejich souvislosti a vyjadřoval se útržkovitě, pak je třeba poukázat na to, že sice stěžovatel v žalobě namítal porušení ustanovení citovaného zákona,

ale pouze v obecné rovině tak, že citoval znění konkrétně uvedených ustanovení bez jakéhokoliv sdělení, v čem spatřuje jejich porušení. Namítá-li nyní v kasační stížnosti, že tím měl na mysli, že se nemohl ve věci vyjádřit a vylíčit všechny rozhodné skutečnosti, jedná se o důvod, který neuplatnil stěžovatel v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl, a proto je tento důvod ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustný.

Nejvyšší správní soud proto z důvodů výše uvedených kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelem podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Stěžovateli byla pro řízení o kasační stížnosti soudem ustanovena zástupcem advokátka a podle § 35 odst. 7 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Podle § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátovi odměna za dva úkony právní služby po 1000 Kč a podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů v částce 2 x 75 Kč, celkem tedy 2150 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2005

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu